

**ABORDAREA MICROECONOMICĂ A POTENȚIALULUI DE INOVARE ÎN
SISTEMUL DE SECURITATE ECONOMICĂ
Boris COREȚCHI, Alexandr CEAIKOVSKII**

Universitatea de Stat din Moldova

Elena NIREAN

Universitatea Agrară de Stat din Moldova

***Abstract.** This article contains theoretical-methodological aspects regarding the microeconomic approach of the innovation potential in the economic security system. The main theoretical approaches related to the structure of the innovative potential of the economic entity and its infrastructure assistance system were also detailed. The aim of the research is to analyse and generalize the theoretical and methodological aspects of the innovation potential and development of economic security of economic systems at the microeconomic level. In this context, the microeconomic approach reflects that not all the resources that the entity intends to use in its development, but only that part of them that can be used to increase the volume or improve the quality of the final product.*

***Keywords:** economic security, innovation, microeconomics, intellectual capital, material resources, financial resources, information resource, economic entity.*

Sistemul de securitate economică a Republicii Moldova în mare măsură este determinat și de sănătatea populației țării. Maladiile frecvente suportate de către populație în mod direct contribuie la reducerea PIB-ului, la creșterea cheltuielilor din bugetul de stat. Securitatea economică constituie o parte componentă a economiei naționale, asigură calitatea vieții, satisfacerea unor necesități vitale de bunuri materiale. Securitatea populației poate fi pusă în pericol de către unele forțe agresive din exteriorul țării, de către conflictele militare din interiorul țării, din țările partenere economic, vecine, de către fors-majore, de guvernarea neadecvată, de creșterea tensiunilor sociale, de procentul înalt al șomerilor, de discriminarea populației după naționalitate, sex, rasă, vârstă, de deficitul cronic de apă, de resurse naturale, de nivelul înalt de poluare, de acutizarea unor probleme ecologice, de dependența economiei naționale de economia unui stat agresiv cu intenții imperiale, de nivelul de modernizare a mijloacelor productive, de expansiuni economice, de creșterea necontrolată a importului, de nivelul de eficiența a producătorilor autohtoni.

Inovațiile reprezintă produsul muncii intelectuale, creative, produsul educației în regim continuu, multilaterale, inovațiile, țin de domeniul incertitudinii. Este dificil de stabilit când, unde, și ce idee va apărea [7]. Ideile pot apărea în toate activitățile umane. La baza ideilor, de regulă, stă pregătirea profesională, logica și intuiția autorului. În procesul apariției unei idei educația este un factor necesar, dar nu și suficient. Și logica autorului potențial poate fi prezentă, însă ideile – lipsă.

Calitatea de care trebuie să posede potențialul generator de idei, inovații – gândirea neșablon. Un robot este dotat cu „gândire-șablon”. Omul creativ, spre deosebire de robot, poate examina variante din „exteriorul” programei, softului, își poate schimba conceptual, scopul. Omul creativ posedă două forme de gândire: șablon și neșablon. Gândirea șablon este specific tuturor; cea neșablon – doar autorilor potențiali de idei, inovații. Omul creativ posedă iscusința de a gândi „mixt”: șablon și provizoriu, în anumite situații, momente – neșablon. Gândirea neșablon este complementară la cea „șablon”. Charles Darwin, pe parcursul a 20 de ani, a elaborat teoria „evoluției”. Biologul Alfred Russel Wallace a generat ideile evoluției în doar o

săptămână, bazat pe gândirea neșablon. Orice inovație, ideea rămâne „idee”, atât timp cât nu sunt create condițiile, mediul necesar, „cererea” [4].

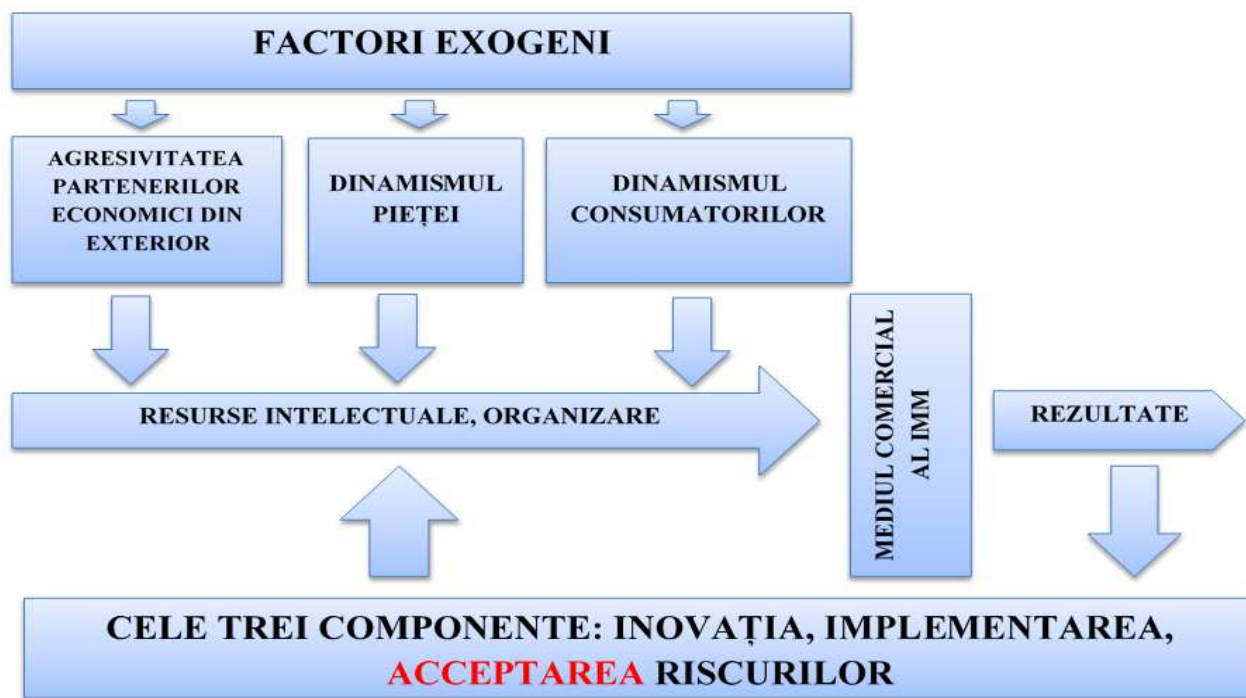
În 1812 Charles Babbage a creat „Mașina de calcul”, primul programator (programatori) a fost fiica lui Byron – Lady Mary Lavalais. Charles Babbage; profesor de matematică la universitatea Cambridge, fiind foarte bogat, și-a cheltuit toată averea în „numele” succesului sperat, însă din lipsa condițiilor necesare, ideea a fost irealizabilă. Gândirea șablon, metaforic vorbind, se caută ceva o „adâncime” tot mai mare, însă acel „ceva”, ideea, inovația să găsește mai la „suprafață” numai lateral. Gândirea neșablon caută acel „ceva” în lateral, la suprafață fără teorii profunde [3]. Gândirea neșablon poate apărea și din „lipsa” gândirii șablon, apăsarea neprogramat, aleatorii. Același proces poate fi tratat de diferiți „gânditori” – diferit. Ideea, apariția ideii, ține de domeniul incertitudinii.

Material și metodă

Cercetarea se axează pe abordarea microeconomică a potențialului de inovare în sistemul de securitate economică și consecințele acesteia. Prin urmare, au fost detaliate principalele abordări teoretice legate de potențialului de inovare în sistemul de securitate economică. Scopul cercetării constă în analiza și generalizarea aspectelor teoretice și metodologice privind potențialul de inovare și a semnificației acestuia în dezvoltarea securității economice a sistemelor economice la nivel microeconomic. Metodologia cercetării științifice se fundamentează pe diverse metode, tehnici și instrumente, cum ar fi: metoda analitică și comparativă, metoda grafică, inducția și deducția, metode de comparare și observare, investigarea surselor statistice, cercetarea directă, etc.

Rezultate și discuții

Abordare microeconomică. Activitățile inovaționale ale întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM) sunt motivate de necesitatea menținerii nivelului competitiv pe piețele interne, externe; de menținere sustenabile a clientului de pe piață. Conceptul antreprenorial este orientat la dezvoltarea, desfășurarea activităților inovaționale, a managementului strategic, a acceptării unor investiții cu un nivel înalt de incertitudine. În acest context, pentru Republica Moldova, este important de clarificat: care poate fi structura antreprenoriatului; cum, orientările antreprenoriatului inovațional este sau poate fi corelat cu interesele ÎMM; depind sau nu eforturile inovaționale din țară de comportamentale „neloiale”, răuvoitoare a unor parteneri economici din exterior. Orientarea antreprenorială este „constituită” din trei componente, este trei dimensională: (încălinția de a accepta ideile inovative, noi; identificarea a unor noi posibilități de comercializare a produselor respective; încălinția de a accepta riscurile. Deci ÎMM trebuie să fie capabile să genereze idei noi, în baza acestora (a ideilor) să creeze noi produse, noi servicii, să participe la realizarea unor proiecte riscante, să prevadă necesitățile consumatorului, să-și sporească numărul clientelei, să se conforme în situații dificile. Orientarea antreprenorială poate fi considerată o resursă intelectuală, organizațională. Participarea firmelor la realizarea unor programe poate contribui, cu o anumită probabilitate, la obținerea unor profituri, favoruri. Doar ÎMM cu cele trei orientări (inovative, implementări proactive, acceptarea riscurilor) pot fi considerate antreprenoriale, adică orientate antreprenorial. Fiecare element din cele trei are un impact pozitiv asupra activităților ÎMM. Orientarea antreprenorială este un fel de „mecanism” al ÎMM de a se „confirma” mediului de pe piață, dinamismului, incertitudinii pieței. Piața, sub impactul ideilor, tehnologiilor ÎMM se găsește într-o evoluție permanentă. În schimbări se găsește și *cererea* consumatorilor, preferințele acestora, în schimbări se găsesc și comportamentele concurențiale. Aceste aspecte generează situații dificile, premise pentru „a genera” idei, inovații, a implementa în activități, produsele finale. Comportamentul neloial, agresiv, imprevizibil a unor parteneri economici din exterior contribuie la creșterea incertitudinii, la necesitatea ÎMM de a accepta unele riscuri. În consecință impactele pozitive a celor trei componente ale orientăției antreprenoriale vor fi în creștere (fig. 1)

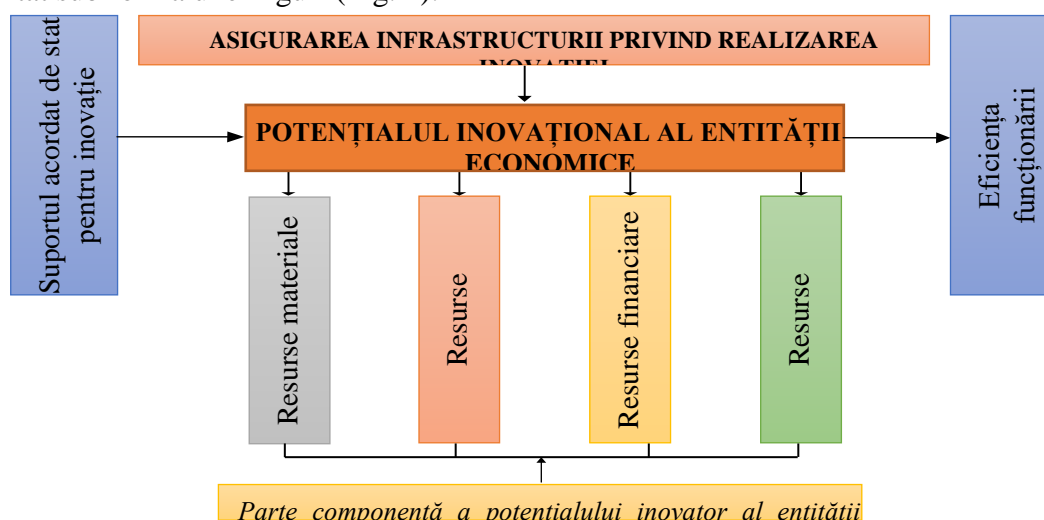
Fig. 1. Schema-bloc „Realizarea antreprenoriatului orientat”

Sursa: elaborată de autori

De remarcat faptul, că abordarea microeconomică, adică potențialul inovator al unei singure entități economice reprezintă sursa de dezvoltare a potențialului economic. În condițiile actuale nu sunt resursele naturale, ci ideile și inovațiile bazate pe acestea. În știința economică, se obișnuiește împărțirea potențialelor științifice și tehnice, producție, muncă, export, resurse naturale etc.

În general, potențialul unei entități economice este de obicei înțeles ca fiind capacitatea sa de a implementa cel mai eficient o anumită sarcină funcțională cu utilizarea maximă a resurselor economice disponibile. Potențialul inovator al unei entități economice poate fi interpretat în esență ca un set de diferite tipuri de resurse concrete necesare pentru implementarea activităților inovatoare.

Potențialul inovator al entității economice și compoziția sa structurală și elementară este prezentat sub forma unei figuri (Fig. 2).

Fig. 2. Structura potențialului inovator al entității economice și sistemul de asistență infrastructural al acesteia

Sursa: elaborat de autori

În fig. 2 sunt evidențiate principalele elemente ale potențialului inovator al unei entități economice: resursele materiale, informaționale, financiare și intelectuale. Să luăm în considerare mai detaliat componentele structurale ale potențialului inovator al entității economice.

Componenta resurselor potențialului inovator al entității economice stă la baza formării sale. La rândul său, componenta resursă conține elemente de bază care au scopuri funcționale diferite: materiale, informaționale, financiare, intelectuale și alte tipuri de resurse.

Astfel, **resursele materiale**, fiind „baza materială, determină baza tehnică și tehnologică a potențialului, care va influența ulterior amploarea și ritmul inovației” [2, p.12]. Este destul de clar că resursele materiale se formează în industriile care produc mijloace de producție, care, prin utilizarea noilor tehnologii, oferă în ele potențiale oportunități care se realizează sau nu se realizează ulterior.

Următoarea componentă de resurse este **resursa de informații** (cum ar fi formele sale active, bazele de cunoștințe, modele, algoritmi, programe, proiecte etc.), ca o enzimă, transferă factorii materiali dintr-o stare latentă în una activă. Acest tip de resurse, spre deosebire de altele, este practic inepuizabil.

Odată cu dezvoltarea societății și intensificarea utilizării cunoștințelor, rezervele resurselor informaționale nu scad, ci, dimpotrivă – cresc. În același timp, acest tip de resurse nu este independent și are în sine doar valoare potențială, numai prin combinarea cu alte resurse – experiență, forță de muncă, calificări, echipamente, tehnologie, energie, materii prime – apare în „cINETICĂ” ca forță motrice a potențialului de inovare [5].

Resursele financiare fac parte din componenta resurselor potențialului de inovare ca unitate organică a resurselor disponibile și oportunități neutilizate pentru investiția lor alternativă. Astfel, acestea se caracterizează printr-un set de surse și rezerve de capacități financiare disponibile și care pot fi utilizate pentru a atinge obiective și obiective specifice. În același timp, cantitatea de resurse financiare reflectă puterea financiară, capacitatea sistemului de a participa la crearea bogăției materiale și la furnizarea de servicii. Cu toate acestea, pe lângă funcția de furnizare, resursele financiare îndeplinesc și o funcție de asigurare, duplicând direct, precum și măsurând în unități monetare resursele materiale, tehnice, informaționale, umane și de altă natură care alcătuiesc potențialul inovator al entității economice [8].

Componenta principală a resursei este **resursa intelectuală**, care nu numai că îndeplinește o funcție de susținere (la fel ca toate precedentele), dar acționează ca principala forță creatoare a entității economice.

Capitalul intelectual acționează ca un ansamblu de producție investițională-socială și de competențe umane, cunoștințe, abilități pe care le posedă o persoană, care îi aparțin și sunt inseparabile de el și sunt practic utilizate de el în viața de zi cu zi. În general, conceptul de capital intelectual este o construcție științifică destul de complexă. Teoria capitalului intelectual a fost studiată în mod activ de oamenii de știință: T. A. Stewart, H. MacDonald, S. Albert, D. Klein, L. Prusak, T. Lloyd și mulți alții.

Ca categorie economică, termenul „capital uman” a fost introdus în circulația științifică în anii '60. Secolul XX. În acest moment, în gândirea managementului din Occident, au fost conturate abordări care vizau integrarea unei economii bazate pe cunoaștere și managementul capitalului, pe baza căreia s-a format teoria capitalului uman și a resurselor umane [9].

Conceptul de **resurse umane** se bazează pe posibilitatea utilizării evaluărilor economice ale capacității oamenilor de a crea venituri. Cu cât productivitatea angajatului este mai mare și cu cât este mai lungă perioada activității sale, cu atât aduce mai mult venit și are o mare valoare pentru entitatea economică [1].

Cu toate acestea, următoarea definiție corespunde pe deplin acestei categorii: „Capitalul intelectual reflectă totalitatea resurselor intelectuale ale entității economice și sistemul de relații dintre acestea, în ceea ce privește producerea, distribuția și utilizarea resurselor intelectuale și a cunoștințelor necesare funcționării lor eficiente” [6].

Un loc special în structura potențialului inovator al organizației este ocupat de sprijinul infrastructurii pentru inovare.

Sistemul de asistență a infrastructurii pentru activități de inovare include suportul informațional, sisteme de comunicații, servicii financiare, economice, consultanță juridică; consultanță în domeniul marketingului și publicității. Trebuie remarcat faptul că infrastructura de inovare este unul dintre principalii factori de dezvoltare în acest domeniu.

Una dintre direcțiile în rezolvarea acestei probleme este formarea structurilor moderne de *technopark*. În esență, o structură *technopark* este un sistem integrat complex care vizează formarea unui mediu teritorial de inovare, al cărui scop principal este de a promova dezvoltarea micului antreprenariat inovator. Acest lucru se realizează prin furnizarea unui sprijin și pregătire adecvată a activității independente inovatoare a IMM prin: (1) dezvoltarea industrială a cunoștințelor științifice; (2) tehnologii cu intensitate științifică.

Technopark-urile unesc IMM-urile inovatoare, incubatoarele de afaceri, informațiile, consultanța și alte organizații ale infrastructurii științifice și tehnice, de regulă, în jurul unui institut de cercetare mare sau al unei instituții de învățământ superior.

Concluzie. Generalizând cele menționate, conchidem că abordarea microeconomică a potențialului de inovare în sistemul de securitate economică este rezultatul interacțiunii dintre factorii interni și cei externi care potențează sau nu întreg procesul de producție, repartiție și consum al bunurilor și serviciilor realizate într-o economie națională. Importanța definirii conceptului de potențial economic și securitate este sursa de dezvoltare a potențialului economic. În condițiile actuale nu sunt resursele naturale, ci ideile și inovațiile bazate pe acestea, însă care trebuie menținute în anumite limite, creându-se condiții ca ele să fie în concordanță echitabilă.

De specificat, că abordarea microeconomică, ne permite să luăm în considerare potențialul inovator, că nu toate resursele pe care entitatea intenționează să le folosească în dezvoltarea sa, ci doar acea parte a acestora care poate fi utilizată pentru creșterea volumului sau îmbunătățirea calității produsului final.

BIBLIOGRAFIE

1. DINICU A. *Securitatea economică, parte esențială a securității naționale*. În: Eficiență și calitate în învățământul superior. Sibiu: Editura Academiei Forțelor Terestre, 2004.
2. POPESCU M. *Managementul inovării*. Brașov: Editura Universității Transilvania din Brașov, 2016. 169 p.
3. TIDD J., BESSANT J.R. *Managing innovation: integrating technological, market and organizational change*. Chichester: Wiley, 2013
4. TWISS B.C. *Managing technological innovation*. London: Pitman, 2001.
5. Sécurité et promotion de la sécurité: Aspects conceptuels et opérationnels, în <http://www.cspq.qc.ca/oms/promotion.pdf>
6. Capitalul intelectual – resursa cheie pentru extinderea inteligenței organizaționale <https://intelligence.sri.ro/capitalul-intelectual-resursa-cheie-pentru-extinderea-inteligenței-organizaționale/>
7. Inovare: conceptul și tipurile de inovație. Activități de inovare Ce includ activitățile de inovare. <https://ukuytdom-nn.ru/ro/innovacionnaya-deyatelnost-ponyatie-i-vidy-innovacionnoi-sfery-innovacionnaya/>
8. <https://ukuytdom-nn.ru/ro/v-sostav-sobstvennyh-finansovyh-resursov-vhodyat-finansovye/>
9. <https://en.calameo.com/read/001138217bc2fec57df3e>